

מסורת הש"ס

(א) בכת"מ טספ: תימקת;
(ב) ע"י חס"י ע"י זא: ד"ה
תמקלן, (ג) ז"ק פה. ע"י
(ד) (מטוס מט: טספ) ע"י
חוס"י ע"י לב. ד"ה אלכל,
(ה) ותמספח חס"י ע"י
(ו) ע"י כהגהות חס"י ע"י
(ז) ז"ל נווא. רש"י
(ח) ס"א ל"ה, (ט) ז"ב צ: מו:
מח. (י) פלג"י ע"י
מספח: לא תמספח: רצנ"ח
ורבינאלומתמספח: (יא) חס"י
כה. (יב) ווע"י תמספח לע"ל
מס. ד"ה דלא וס"י
(יג) בשטר מוכרת הכעל
שהוא מוכרת כ"ל

תורה אור השלם

1. בַּת כָּבֵד הַשְׁדָּדִים
אֲשֵׁרֵי שִׁשְׁמֵל לָהֶם
גְּמוּלָהּ שֶׁמָּלְמַל לָהֶם
אֲשֵׁרֵי אֵילָה וּנְפֹץ אֵת
עֲלִילָהּ אֶל הַשָּׁמַיִם
תְּהִלָּתָם קִלּוּ חֵט-
2. בְּנֵי צִיּוֹן הַדְּרִים
מִסְלָאִים בְּפֹה הָאֵר
הַחֲשֹׁב לְנִלְכִי חֶרֶשׁ
מַעֲשֵׂה יְדֵי יוֹצֵר:
איכה ד ב
3. גַּם כִּי חָלִי וְכָל מִכָּה
אֲשֶׁר לֹא כְּבוֹד בְּסִפּוֹ
הַתְּהוֹרָה הִוָּאֵת יִגְלֵם
עֲלֶיךָ עַד הַשְׁמֹקָה
דברים כ טא
4. עֵינֵי עֹלֵלָה לְנִפְשִׁי
מִכַּל בְּנוֹת עִירֵי:
איכה ז א
5. מִן נֶתַן לְמַשְׁכֵּה נִבְכָּה
יִשְׁרָאֵל לְבוֹחִים הִלָּא יי
וְהָאֲנָנוּ לוֹ וְלֹא אֵל
בְּרַבְרֵי הַלֵּל לוֹ אֶת שִׁמְשׁוֹ
בְּתוֹרָתוֹ: שִׁמְשׁוֹ מִכַּד
6. עֲלָה אֵלֶּה נֶגֶד בּוֹכִיָּה
עֵינֵי יִרְדֵּה מִיַּם בֵּי
רֶקֶת מִמֶּנּוּ מִנְחָם מַשִּׁיב
וְהַחֵשׁ הֵן שְׂמוּמִים בֵּי
גֶבֶר אוֹיֵב: איכה א טו
7. בֵּן עֲמֵי הָאֵל שָׁב
וְהִתְפַּלֵּשׁ בְּאֶפְרַיִם אֶקֶל
יְחִיד עֵשִׂי חֵץ מִסִּפּוֹ
מִתְמָרְרִים בִּי פִתְאֵם יִבֹּא
שׁוֹדֵר עֲלֵיָהּ:

יְרַמְיָהוּ וְכוּ
8. וְחֻמְדוֹ שְׁדוֹת וְגִזְלוֹ
וּבָתִּים וְנָשָׂאוֹ וְעֶשְׂקוֹ גִּבֹּר
וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ:
מִיכָה ב ב

מוסף רש"י

קיצוצי תפילין. כי חסידין
 דעם דפוס מושגן ורוען.
 (סוכה כ"ב) **המסוראים**
בפ. הירוא אל אומר
 ראו תוראס על אגו ממרתא
 (ד' ח' פ"א) **פירא.** פ'
 וואו אכן יקרב עד מאד
 (ד"ר) מתי ענולא. (ע"ז
 ע"ז) **מאי** דמברין
 עורלה לבפשי. מאי
 דמתי לא גרס, אלא ר'
 אחר מקראו על ע' ענולא
 ואחר ענולא לעולא על
 ע"ש צבדי יתור מן הכל
 (סוטה ע"ב) כלומר כ' אחר
 ר"ש קורא איז על ענולא
 מתקרא אלא שיש על
 לעולא ע"ש צבדי דמתי
 מכל תפסחות מתי (ב"ב
 ע"י) ענולא, מתי
 ע"י, לענולא, על נפשי חפני
 קוראמי (סוטה ע"ט) עני
 ענולא ענולא
 דמתי וענולא ע"ש על
 ענולא ענולא ע"ש
 וענולא ענולא ע"ש
 לא שני. דחור ולקח מענולא
 וצויה וצויה, וגם שני לא מ

קָלוּי תְּפִילִּין חוץ מן הרצועה קרוי קָלִילָה כדאמרי
במסכת סוכה (דף כו:) אוחז ברצועה ואינו אוחז בקלילה: ^ו דרעא.

מ' סאה ודרישא שהם גדולים ד' בתים בכל קליהו הו' ג' וימני מ' סאה. וא"ר ד' לא היא שבית אחד של זרוע גדול מאחד מבתי הראש לפי שכהן כל ארבע פרסיות צבית אחד ובשל ראש פרסה אחת צבית אחד ומ"מ דפוס של ראש מתוך שטרך לחלק הבתים ולהיות רחב ציניהו וקבועים על מושב אחד הולך המושב להיות רחב והיו על אחד שלשה שזרוע: ארבעה קבין. בצורבן בית ראשון: איספרי. סלעים: שהיו מגנין את הפו ציפיון. והיינו מסולאים לשון סולו לרוב (מה"ס סה) לא מסולה בכתם אופירי^א משבצתיו היו ציפיון מן הפו: בליוני דגושפנקי. זרות נאות שבצותמיהן כדי שמתעבה כנגדן: כמה מרחיקתא מההוא דוכתא. שלא הגעתי ללמוד אותו פסוק: אינגד. מעט: פוסתא ופלגא. דף וחצי: על כבוד שמך הגבור. והיכן גבורתך: עלי ועליו. ששמי נתחלל בך: שוליא דגרי הוה. לא היה רבו לתורה אלא רבו לאומנות של נגרים: שוליא איצטריי^א הולך ללוות. הרב: קידם. השבים: שני פסילות בנר אחד. אשת איש: לא שנו. דמקחו בטל: אלא דאמרו ליה. בעלים ליה שלקח מסיקריקון: לך חוק וקני. בצוקה דכיון דדיצורא בעלמא הוא איכא למימר השני נוח לי: אכל אי כחב ליה שטרף בשמיה: קני. דכולי האי לא הוה ליה למיעבד אי לאו דזננה ליה מכר גמור ומדעת: אחריוס. דאי טרפו לה מיניה לגבייה דמי ארעא:

ה"ג

למשיסה יעקב וישראל לבוזים ענה אותו תינוק וא
שמינו רבורכו אמר מירמסני רנ שומרה ברבא רנ

שפוסקין עליו אמרו לא זו משם עד שפדאו בממון ה' ומנו רבי ישמעאל בן אלישע^א אמר רב יהודה אמר רב לשני אדונים לימים נודווגו שניהם במקום אחד זה א' לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה אמרו "בוא בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה זה אומר אני כיון בת כהנים גדולים אנשא לעבד ובכו כל הלילה כיון וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן ועליהן קונן ירמיה^ב ע" מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה צפנת הר לפני ולפנים שנתעלל בה שבאי כל הלילה למחר הל שהיה מכוער ביותר אמר לו הראני את יופיה אמר העולם כולו אמר לו אף על פי כן הפשיטה ששה חלוי של עולם אם עלינו לא חסת על קדושת שמך הגבור והתפלישי באפר אבל יחיד עשי לך מספר תמרויריבי עלינו כביכול עלי ועליך בא שורד אמר רב יהודה^ג מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו ושוליא דר אשתך אצלי ואלונה שיגר אשתו אצלו שהה עמה שני היכן היא אמר לו אני פמרתיה לאלתר ושמעתי שהיה אם אתה שומע לעצתי גרשה אמר לו כתובתה מרוב הלך הוא ונשאה כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפדו ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן והיו ד נתחתם גזר דין ואמרי לה על שתי פתילות בנר אלא דאמר לו לך חזק וקני אבל בשמך קנה ושמואל

(א) והתפושש. התגלגל. אבל יחיד. אבל של בן יחיד מי שאין לו אלא בן יחיד שמת. (ידידותו ירם).
 בית מקומו נעל, אלא האמר לו. צמי שנים. כל חזק וקני. ומעת לא קיבל כפי עדים דמלא
 ב' לו בעל הבית לוקח. אבל אם כתב לו שטר והיא אקני לה (דשב"ס ב"ב מ:). אף בשטר נמי
 לא מהו. דמאימא סמיחוקא כחב לו (שם).

הניזקין פרק חמישי גיטין

כל ממון שפוסקין ע"יו. כי איכא סכנת נפשות פודין שצוין יותר על כדי דמיהן כדאמרין בפרק השולח (לעיל דף מד.) גבי מוכר עמנו ואת בניו לעובדי כוכבים כ"ש הכא דאיכא קטלא אי נמי משום דמופלג בחכמה היה (ע"ז): **אבל** בשמך קנה. ¹ אאשה נמי קאי כדמוכה

נאשי (כתובות דף טז.) כתב לראשון ולא חתמה לו ולשני וחתמה לו איזדה כתובתה משמע^א דחזד לוקח יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי^ב הסם כשחתמה על שטר של צלה^ג והכא כשכתבה שטר צפני עממל^ד ועוד דחתמה דהסם שצטרלתי צמירות הצעל או שמחלה לו השעבוד^ה אבל הכא כשכתבה^ו שטר מכירה שהיא מוכרת לו ולמאי דמפרש ה"ר אליעזר משנ"א^ז דרז ושמואל פליגי הכא בצאחיות טעות סופר הוא דשמואל לטעמיה דלמך צפ"ק דצ"מ (דף ד.) דאחריות לאו טעות סופר הוא כשטרי מקח וממכר ורז סבך אחריות ט"ס הוא וצמסם שטר ככצלה לו אחריות דמי וההיא דכתובות^ח כשפירשה דלא קבלה אחריות (ט) מדי: כגון

לִיָּה חֵד לַחֲבֵרִיָּה הָא הִכָּא כְּתִיבָא אֲמַר לִיָּה גִּם כָּל
אֲמַר בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הוּאֵת אֲמַר כְּמָה מִרְחִיקָנָא
אֵינְגֵד פּוֹסְתָא וּפְלָגָא אֲמַר לִיָּה אִי מִמָּאִי לִגְבִּיָּה לֹא
יִהוּדָה אֲמַר שְׁמוּאֵל מִשּׁוּם ^דרְבִן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
לֹא לִנְפִשִׁי מִכָּל בְּנוֹת עִירִי אַרְבַּע מֵאוֹת בְּתִי כְּנָסִיּוֹת
אַחַת וְאַחַת הִיוּ בָּה אַרְבַּע מֵאוֹת מִלְּמַדֵּי תִינוּקוֹת וְכָל
אַרְבַּע מֵאוֹת תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן וּכְשֶׁהִיא אוֹיֵב נִכְנָס
בְּחוֹטְרֶיהֶן וּכְשֶׁגָּבַר אוֹיֵב וּלְכָדוֹם כְּרֻכּוֹם בְּסִפְרֵיהֶם
«מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנִנְיָה שֶׁהָלַךְ לְכַרֵּךְ גְּדוּל
אֶחָד יֵשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים יָפָה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאֵי וְקוּצוֹתָיו
הָלַךְ וְעָמַד עַל פֶּתַח בֵּית הָאֲסוּרִים אֲמַר ^מיֵּי נָתַן
דֵּר הָלֵא ה' זֶה חֲטָאֵנָּה לֹא וְלֹא אֲבוּ בִּדְרָכֵיו הָלֹךְ וְלֹא
דֵּרֵאל הַעֲבֹדָה שְׂאִינִי זֶה מִכָּאן עַד שֶׁאֲפָדְנִי בְּכָל מִמּוֹן
בָּה וְלֹא הִיוּ יָמִים מוֹעֲמִין עַד שֶׁהוֹרָה הוֹרָאָה בִּישְׂרָאֵל
מַעֲשֶׂה בְּבָנוּ וּבְבָתוֹ שֶׁל ר' יִשְׁמַעְאֵל בֶּן אֱלִישֶׁע שֶׁנִּשְׁבּוּ
מִדֵּי יֵשׁ לִי עָבַד שְׂאִין כִּיּוּפִיו בְּכָל הָעוֹלָם וְהָאֲמַר יֵשׁ
שְׂאִיָּם זֶה לֹאֵה וְנַחֲלָק בְּוֹלָדוֹת הַכְּנִיסוֹם לְחֹדֶר זֶה יֵשׁ
בֶּן כְּהֵנִים גְּדוּלִים אֲשֶׁא שְׁפַחָה וְזֹאת אוֹמֶרֶת אֲנִי כִהְנַת
זַעֲמָלָה עָמֹד הַשָּׁחַר הִכִּירוּ זֶה אֶת זֶה וּנְפָלוּ זֶה עַל זֶה
אֱלֹהֵי אֲנִי בּוֹכִיָּה עֵינֵי יוֹרְדָה מִיָּם אֲמַר רִישׁ לִקְיֵשׁ
לִי צוּפִין בְּיוֹפִיָּה בֶּת פְּנִיָּאל בֶּתוֹ שֶׁל כֶּהֱן גְּדוּל שְׁשִׁימִשׁ
יֵשֶׁה שְׁבַעָה חֲלֻקִים וְהוֹצִיאָה לְמוֹכְרָהּ כֹּא אֲדָם אֶחָד
לִי רִיקָא אִם אֶתָּה רּוֹצֵה לִיקַח קָח שְׂאִין כִּיּוֹפִיָּה בְּכָל
יָמִים וּשְׁבִיעִי קִרְעָתָהּ וְנַחֲפָלָשָׁה בִּאֲפֶר אֲמָרָה לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ
לִמָּה לֹא תַחֲסוֹם וְעָלִיָּה קוֹנֵן יִרְמְיָה ^זבֶּת עֲמִי חֲגִירִי שֶׁק
כִּי פִתְאוּם יָבֵא הַשּׁוֹרֵד עָלֵינוּ עֲלִיךְ לֹא נֹאמַר אֵלֵא
מִדֵּי רַב מֵאֵי דְכִתְבִּי ^חוְעִשְׁקוֹן גָּבַר וּבִיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ
דֵּי הוּא פִּעֵם אַחַת הוֹצִיךְ ^ט(רַבּוֹ) לָלוֹת אֲמַר לִי שֶׁגַּר
שֶׁהָיָה מֵת קֹדֶם וְכֹא אֲצִלּוֹ אֲמַר לִי אֲשֶׁתִּי שְׁשִׁימִשׁ אֲמַר לִךְ
נִינוּקוֹת תִּתֵּן עֲדָלָהּ בָּה בְּדַרְךְ אֲמַר לִי מָה אַעֲשֶׂה אֲמַר לִי
אֲמַר לִי אִי אֲלֹדֵי נָתַן לָהּ בְּמִוִּסְתָּהּ וְיִמָּד זֶה וּנְרַשָּׁה

יושבים

עוֹת נִשְׁרֹת מַעֲיָנו וּנְפִילֹת כְּבוֹסֵיהֶן וְעַל אוֹתָהּ שֶׁהָיָה לָקַח מִן הַסִּפְרִיקוֹן וְכו':¹⁰ אִמֵּר רַב לֹא שָׁנוּ יָאֵף בְּשִׁמְרָן נָמִי לֹא קָנָה עַד שִׁיכְתּוּב לֹא אַחֲרִיתִּי אֶת הַלֵּב וְקִי"ל הִלְכָה כְּשֶׁמֶאֱמַר בִּינִי וְעַד דַּאֲמַרְנָן בְּחֻקֵּי הַבַּיִת (110) אִמֵּר רַב מִלֵּן שֶׁהֵבִיאוּ רַאיה רֵאיתָן רַאיה וּמַעֲמִידִין שְׂדֵה בֵּינֵם גִּלְוִן שֶׁהֵבִיאוּ רַאיה אֵין רַאיה שְׂדֵה בֵּירוּ מֵאִי קִמְלִי תִּנְגְנָה וְעַתָּה מִסְתִּירֵיקוֹן וְחוּר וְלֵקֶם מִבֵּיהֶם מִקְחוּ כִּסְלֵי דַּאֲמַר לֵיה לֹחַ חֹזֶק וְעַתָּה אֲבָל שְׂחֵר כְּדֵן מִשְׁמַע לֹן כִּרְשִׁמְאָל דַּאֲמַר רַב לֹא שָׁנוּ יָאֵף בְּשִׁמְרָן נָמִי לֹא קָנָה עַד שִׁיכְתּוּב לֹא אַחֲרִיתִּי אֶת הַלֵּב וְקִי"ל הִלְכָה כְּשֶׁמֶאֱמַר בִּינִי וְעַד דַּאֲמַרְנָן בְּחֻקֵּי הַבַּיִת (110) אִמֵּר רַב מִלֵּן שֶׁהֵבִיאוּ רַאיה רֵאיתָן רַאיה וּמַעֲמִידִין שְׂדֵה בֵּינֵם גִּלְוִן שֶׁהֵבִיאוּ רַאיה אֵין רַאיה שְׂדֵה בֵּירוּ מֵאִי קִמְלִי תִּנְגְנָה וְעַתָּה מִסְתִּירֵיקוֹן וְחוּר וְלֵקֶם מִבֵּיהֶם מִקְחוּ כִּסְלֵי דַּאֲמַר לֵיה לֹחַ חֹזֶק וְעַתָּה אֲבָל שְׂחֵר כְּדֵן מִשְׁמַע לֹן כִּרְשִׁמְאָל

עין משפט
נר מצוה

פה א ב מיי פיי'ד מהל'
טוען הלכה ז ועי'
צמ"מ סמג עשין נה
טוש"ע חו"מ סימן רלו
סעיף ד וסי' קנא סעי' ג:

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אכל וכו'
אחריות מיירי הס"ד:

הגהות מהר"ב

רִנְשְׁבוּרָה
[א] גמ' צמתיתא תנא
 ארבעים קופות של שלש
 שלש סאין ולא פליגי. ר"ל
 ר' ינאי דלמרא ג' קופות של
 מ' סאה ומתניתא דתנא
 ארבעים קופות של ג' סאה
 הם לא פליגי על רבנ"ה
 אמר ר"י דלמרא רק מ'
 סאה דרבנ"ה ממירי דדרשא
 ואינוו דנביאש וכו'
 מהרמ"ש:

לעזי רע"י

אינדרי"ן [יונדרי"ן].
שוליה.

מוסף תוספות

א. ולא אמר ב"ח שחן
פרדן אותו ולא ברמי,
פרדן שמת אין לו חסדו,
(נצי"א ז"ל, י"א ועי' מוסר
הנצי"א), והלכך פרדן אותו בד'
ידי רמי, כפיצ' (לע"פ גמ' למ.
ד"ס ממוס' ומשפעות
ד"ס רמב"ם שפסוקין
לעילוי לאו דוקא), ודרך
אחרת, פרדיון כל (גמ' ב'
לשבת וכו')
ולכונן דרמיגיהו ופרדיון
אותם לעולם כל (מנחם
שפסקו, רמז קס"ח)
ממ' ד"ס א"ל, ב. אלכך
מן האיש וחזר וקח מן.
סוף ב"ב ז"ל, א"ל ככל
ג. דרדוק אכחיה
לרעותות וכו' חכמה
לדוקק ראשון וכו' חכמה
ל' לשני וחכמה לו, הוא
אדריבא כחיתתו, שמוס'
דאמר לו אבותא דנח"י
בבבד, מקמא איבעי לך
למעבד, אבל שיע"ק.
ז"ע"פ שכתבנו שר
ב"ב (כ"ב ס"ה) והכא
בבבד אחז איירין ופ"ה
קאמר בר דבשטר אפי'
שיע"ק ה. דהואיל ואינו
שער הלוצא שטר של
שלא ראש שטר של בעל
שער יכולה היא דא
שפאמר נחת רוח שטר
לבעלי' מוס' כמותות ז"ל.
ד. דהואיל
יכולת הלוצא שטר של
בלא שטר של בעל, לא
אפרי' נחת רוח. מוס'
כמותות ז"ל (סוף מנחם).
ז. שר של על הקרקע.
ח. דחתמה לו אינא
למימר מוס' ז"ל.

פסקי רי"ד

אמר רב ל"ש אלא דא"ל
לך חזק וקני אבל בשטר
קנה ושמואל אמר אף
בשטר לא קנה עד שיכתוב
הונא אמר לי רב נחמן
תו רביה ואין מעמידין
מדבר דאמר רב ל"ש
שמואל אף בשטר לא